

Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis

Studia Logopaedica IV (2011)

Jolanta Bujak-Lechowicz

Pojęcie szczęścia

w dyskursie potocznym i naukowym¹

1. Wyznaczniki dyskursu potocznego

1.1. Dyskurs potoczny często stawia się w opozycji do dyskursu naukowego. Opozycja ta ma zasięg ograniczony historycznie i kulturowo – jest bowiem związana z powstaniem nauki i jej swoistych reguł konceptualizacji rzeczywistości, odmiennych od potocznych (Bartmiński 1993: 16). Ponadto naukowy obraz świata oraz światopogląd dopiero wtedy może zostać pomyślany i skonstruowany, gdy przy-swojony jest JOŚ (językowy obraz świata), to znaczy gdy opanowany został jakiś język. Różnica między dyskursem naukowym a potocznym polega na naukowym porządkowaniu świata, opartym na typologizacji całych klas przedmiotów, a nie pojedynczych okazów w jednostkowym znaczeniu (Gajda 1993: 178). Potoczny obraz świata jest po prostu inny niż naukowy obraz świata, tak samo aksjologia obowiązująca ogólnie, oficjalnie, jest inna niż aksjologia sformułowana w jednym z systemów etycznych. Jednakże nie wolno odchodzić do potocznego obrazu świata jako całkowitego przeciwieństwa naukowego obrazu świata. Należy traktować go jako odmienne konceptualizowanie codziennego sposobu doświadczania świata, ujawniającego się na poziomie tekstu poprzez silne emocjonalne wartościowanie, zwiększoną ekspresję.

Zdaniem Aleksego Awdiejewa (1992), wiedza naukowa stosuje jednoznacznie określone jednostki, niezależnie od kontekstu ich użycia. Tworzy język specjalistyczny, w sposób maksymalnie oczyszczony z wieloznaczności dąży do niesprzeczności propozycji w zbiorze reprezentacyjnym, oddziela warstwę ontologiczną od aksjologicznej. Ponadto opisuje i wyjaśnia rzeczywistość i jej przemiany w skali całego społeczeństwa ludzkiego. Natomiast wiedza potoczna, korzystając z języka naturalnego, stosuje jednostki wieloznaczne lub o znaczeniu rozmytym i zależnym od kontekstu użycia. Opuszczając logiczne sprzeczności wewnątrz zbioru reprezentacyjnego, jest naturalnym następstwem chaosu myślowego, rozmycia kategorii i stereotypizacji wypowiedzi. Ma charakter mieszany, to jest ontologiczno-aksjologiczny. Zadaniem wiedzy potocznej jest tworzenie bazy kognitywnej koniecznej i wystarczającej do działania w skali jednostki (Awdiejew 1992: 22).

---

¹ Drogiemu Panu Profesorowi Janowi Ożdżyńskiemu z wdzięcznością za życzliwość, serdeczność i zawsze ciepłe słowa, z nieustającym życzeniem, by szczęście było blisko w każdej chwili życia.

1.2. Zatem przez *potoczność* rozumiem wiedzę potoczną wraz z leksyką i semantyką potoczną, której dostarczają procesy inferencji (*wydobywanie nowej informacji ze starych informacji na drodze wnioskowania, przy wykorzystaniu założeń już istniejących*). Tym samym na inferencyjną teorię komunikacji językowej składają się: *wiedza ogólna* (encyklopedyczna), *informacja dyskursywna*, czyli taka, która jest zawarta w dyskursie poprzedzającym komunikat, oraz informacja indeksalna – odnosząca się do obiektów i faktów obserwowanych przez interlokutorów w trakcie konwersacji (Awdiejew 1992: 21). Jak pisze Grażyna Habrajska, do *wyznaczników potoczności w języku* zalicza się słownictwo, frazeologię oraz konstrukcje wypowiedzi. Stanowią one myślenie obiegowe, to jest takie, które wiąże się z typowością i masowością i jest na trwałe i głęboko zakorzenione w tradycji (Habrajska 1992: 33).

1.3. *Dyskurs potoczny* jest ukierunkowaną wypowiedzią potoczną, na podstawie której można wskazać wyznaczniki językowe stylu potocznego, wytworzonego przez określoną sytuację. Takie rozumienie dyskursu pozwala potraktować pojęcia *styl potoczny, język potoczny* na równi z dyskursem potocznym. Słownictwo potoczne, ze względu na odniesienie do najbardziej elementarnych sytuacji egzystencjalnych człowieka, może pełnić rolę eksplikacyjną w stosunku do bardziej wyspecjalizowanych wyrażań, a nawet całych tekstów (Bartmiński 1990: 17–18). Jak podaje Władysław Lubaś, istota potoczności leży w przekształcaniu „wysocje abstrakcyjnego systemu językowego w procesie bezpośredniej, naturalnej komunikacji” (Lubaś 1988: 55). Na język potoczny składa się zasób środków językowych oraz wyrażany przez nie potoczny światopogląd, będący rezultatem połączenia aspektu kognitywnego (*potocznego obrazu świata*) i pragmatycznego (*celów, motywów zachowania językowego*). Słownictwo to konstytuuje w decydującym stopniu potoczny językowy obraz świata, wyznaczany metodą statystyczną i semantyczną, realizującą się, jak wszystko w języku, za pomocą tekstów (wypowiedzi). Dzięki tej strukturze ludzie ujmują, klasyfikują, interpretują świat. Charakter tej struktury pojęciowej jest subiektywny, ponieważ uwidacznia się tutaj świadomość mówiących. „Mimo tego, iż na plan pierwszy wysuwa się subiektywizm siatki pojęciowej, to jednak opisywany za pomocą języka świat jest obiektywny”. Pozwala to ująć rzeczywistość poznawczo. Przedmiotem wypowiedzi nie są pojęcia, ale zjawiska świata obiektywnego (Grzegorzczkowska 1999: 41). Obraz świata jest odbiciem doświadczenia poznawczego jakiejś społeczności (*aspekt genetyczny*), określonym sposobem odwzorowania otaczającego świata (*aspekt opisowy*), wreszcie modelowaniem rzeczywistości, które umożliwia człowiekowi poruszanie się w niej (*aspekt pragmatyczny*).

Zdania języka potocznego, zawierające nieusystematyzowaną wiedzę, przerażają się w należycie uzasadnione twierdzenia naukowe. Pojęcia nieostre, wieloznaczne, chwiejne zostają na nowo zdefiniowane i zaopatrzone w ściślejsze, bardziej operatywne kryteria stosowalności. Często zastępuje się je przez pojęcia metryczne, które pozwalają na sformułowanie praw stwierdzających ilościowe zależności między zjawiskami (Pawłowski 1978: 34). Cechą charakterystyczną działań językowych w życiu codziennym jest przede wszystkim ich *ustność i spontaniczność*, a także *sytuacyjność* oraz współwystępowanie szeregu względnie autonomicznych i równocześnie aktualizowanych kodów znakowych, zwłaszcza prozodycznego, parafonetycznego (*śmiech, płacz*) i wizualnego (*mimika, gesty, ruch, dystans przestrzenny*; Gajda 1991: 72).

Istota potoczności odnosi się również do kategorii kulturowo-semantycznej. Oznacza to, że opis dyferencjacji stylowej języka (Markowski 1990) dokonuje się przez odwołanie do semantycznych, ontologicznych i kognitywnych aspektów. Kategorię potoczności semantyczno-kulturowej można zatem wykorzystać jako metodę definicji znaczeń (Markowski 1990: 3–6). W tej sytuacji osobnych zabiegów wymagałoby przebadanie języka ciała w przypadku SZCZĘŚCIA oraz językowych wykładników pozawerbalnych kodów znakowych.

Do najważniejszych cech dyskursu potocznego należą sytuacyjność, progresywność, wspólna wiedza rozmówców (interlokutorów), kognitywność, intencja komunikacyjna, synkretyzm płaszczyzn odniesienia (Boniecka 1998: 45–62).

Sytuacja jest tym wszystkim, co dla mówiących ma znaczenie wtedy, gdy konstruują teksty, to również osadzenie tekstu wypowiedzi potocznej w pewnej sytuacji. Odnosząc się do ankiet przeprowadzonych wśród przeciętnych użytkowników języka, mam na myśli sytuację indywidualną, prywatną, nazwijmy ją *domową*, to znaczy taką, która miała miejsce podczas wypełniania ankiet w domu respondentów. Mówiąc natomiast o *progresywności*, mam na myśli obligatoryjną cechę tekstów potocznych (Boniecka 1998: 37). Przyjmuję więc, iż sytuacja, do której odnosi się dyskurs potoczny, to jest każda wypowiedź potoczna, jest kontynuacją w dialogach i polilogach. Następuje zatem dostosowywanie się do siebie wypowiedzeń pod względem informacyjnym, dopowiadanie i rozwijanie informacji. Wynika to ze wspólnej bądź odmiennej wiedzy mówiących, ich intencji i doświadczeń. Takie podejście pozwala potraktować tekst potoczny jako poznawczy, ponieważ obejmuje on *intelektualną i duchową sferę życia samych rozmówców*. Analizując teksty potoczne, nie można zapomnieć o synkretyzmie płaszczyzn odniesienia. Są to pewne elementy uwarunkowane społecznie, psychologicznie, pedagogicznie, antropologicznie, filozoficznie i kulturowo (Boniecka 1998: 47–49).

1.4. Istotną cechą dyskursu potocznego jest również *antropocentryzm*, rozumiany jako szczególne odniesienie do człowieka, jego zachowań, czynności psychicznych, fizycznych oraz nazw części ciała, fizykalizm i biologizm w widzeniu świata i jego zachowań, empiryzm (konkretność, faktualność) w widzeniu świata, racjonalność zdroworozsądkowa, która dopuszcza różnorodność środków działania służących do osiągnięcia założonych celów i szuka sprawdzianu w praktyce życia. Ponadto operuje różnymi kodami werbalnymi i pozawerbalnymi, dokonuje preferencji wspólnotowej, a nie indywidualistycznego widzenia świata w sposób utylitarny, praktyczno-życiowy, oceniając rzeczywistość pod kątem potrzeb konkretnego człowieka i jego zdolności percepcyjnych przez dialogowość, ułatwiającą analizę znaku w kontekście aktualnego aktu mowy (Bartmiński 1993: 18). Wymienione cechy dyskursu potocznego występują w zasobie leksykalnym, utrwalone są w języku, dokonującym hierarchizacji i wartościowania (por. Pajdzińska 1990). Ma to niewątpliwie związek ze zdroworozsądkową koncepcją rzeczywistości, według której o potocznym myśleniu decydują sądy, społeczne opinie, na podstawie których doszukują się i tworzą metafory językowe odnoszące się do człowieka i sposobu ujmowania przez niego świata (Hołówka 1986; Krąpiec 1985; Marody 1987; Anusiewicz 1991: 280).

W podsumowaniu uwag na temat wiedzy zdroworozsądkowej Mieczysław Krąpiec pisze: „[...] to w oparciu o zdrowy rozsądek, zawarty w powszednim użyciu

języka naturalnego, ludzkość zorganizowała się, przetrwała, rozwinęła społeczeństwa, naukę, sztukę, moralność, religię – a więc ludzką kulturę. Cała bowiem ludzka działalność racjonalna wyrosła ze zdroworozsądkowych zasobów języka naturalnego” (Krąpiec 1985: 9). Uwagi poświęcone zdrowemu rozsądkowi są niezwykle ważne choćby dlatego, że nasza wiedza emocjonalna i intelektualna o SZCZĘŚCIU wywodzi się z pokładów zdrowego rozsądku, a prace psychologów czy lingwistów w zasadzie modelują to pojęcie, ukazując jego konceptualizację zawartą w pokładach zdrowego rozsądku i doświadczeń ludzi. W nawiązaniu do takiego rozumienia zdrowego rozsądku Antoni Podsiad i Zbigniew Więckowski konkludują, że „zdrowy rozsądek to właściwa człowiekowi zdolność przyswajania sobie, głównie na drodze przednaukowego poznania, różnych niezbędnych mu w zwyczajnych okolicznościach życia prawd, samych przez się oczywistych, a zdobywanych dzięki normalnym funkcjom rozumu. Prawdy te, nazywane danymi zdrowego rozsądku, mogą się opierać bądź na oczywistości intuicyjno-zmysłowej, bądź na oczywistości czysto rozumowej” (Podsiad, Więckowski 1983: 437).

Językoznawcę interesuje przede wszystkim związek między desygnatami językowymi i elementami rzeczywistości, istniejącymi nie obiektywnie, lecz widzianymi przez użytkowników języka w zależności od ich społecznej wiedzy, przekonań, systemów wartościowania (Tokarski 1988: 40).

1.5. *Swoisty dyskurs potoczny* odnajduję w ankiecie, w której pytania ankietera oraz odpowiedzi ankietowanych, a zwłaszcza owe wypowiedzi, również układają się w szczególnego typu *rozmowę – ankietera i ankietowanych*, albowiem ankietowani nie tylko odnoszą się do pytań ankietera na ten temat, ale i do potocznej wiedzy, związanej ze światopoglądem, w którym SZCZĘŚCIE łączy się nieodparcie z sensem życia. Według potocznych wyobrażeń *szczęśliwa jest osoba, której życie ma sens*. Ankietowani nawiązują w swoich wypowiedziach również do znanych filozoficznych i teologicznych, czasem także psychologicznych i socjologicznych koncepcji SZCZĘŚCIA, podając jego rozumienie, tym samym biorąc udział w potocznym dyskursie psychologicznym, filozoficznym, teologicznym o SZCZĘŚCIU. Z dyskursu naukowego i potocznego wyłonię definicję SZCZĘŚCIA.

Informacje zawarte w ankietach młodzieży należy zaliczyć do dyskursu potocznego, to jest takiego typu wypowiedzi – aktów mowy, które mają strukturę semantyczną: *powiedzieć komuś coś* (Rittel 1997: 115–125; Rachwałowa 1999).

2. Wnioski końcowe

Odwołując się do przeprowadzonej analizy, której przedmiotem był dyskurs naukowy i potoczny, mogę odpowiedzieć na postawione w pracy hipotezy (Bujak-Lechowicz 2006).

2.1. Konceptualizacja SZCZĘŚCIA w dyskursie naukowym i potocznym pozwoliła usystematyzować i zaproponować definicję kognitywną tegoż pojęcia.

Mogę więc przedstawić definicję SZCZĘŚCIA dla:

a) dyskursu naukowego; b) dyskursu potocznego.

W dyskursie psychologicznym SZCZĘŚCIE jest rozumiane jako:

UCZUCIE

– krótkotrwałe uczucie wielkiej radości, płynącej z otrzymania czegoś od losu;

- uczucie wielkiego zadowolenia, płynącego z ciągłego doświadczania dobra, życzliwości;
- uczucie wielkiej satysfakcji, płynącej z powodzenia, pomyślności, sukcesu, kariery, fortuny, loterii;
- pozytywny stan psychiczny, przyjemność płynąca z dobrego stanu życia (dobrego samopoczucia) oraz długotrwałego dobrostanu.

W dyskursie potocznym SZCZĘŚCIE jest rozumiane jako UCZUCIE:

- wielkiej radości;
- wielkiego zadowolenia;
- wielkiej przyjemności;
- wielkiej satysfakcji;
- pozytywny stan psychiczny, płynący z życia bez problemów, osiągnięcia celu, zrealizowania pragnień, marzeń, posiadania wiedzy, zdrowia, rodziny, zwierzęcia;
- pozytywny stan świadomości, płynący z bycia blisko Boga, postępowania według Jego zaleceń i otrzymania od Niego życia wiecznego.

2.2. Profilowanie SZCZĘŚCIA odbywa się poprzez wspólne odniesienie do tej samej bazy kognitywnej, to jest UCZUCIA, POZYTYWNEGO STANU PSYCHICZNEGO, POZYTYWNEGO STANU ŚWIADOMOŚCI. Różne są jedynie źródła szczęścia. Trzeba również podkreślić, że niektóre źródła szczęścia występują zarówno w dyskursie naukowym, jak i potocznym (rodzina, sukces, Bóg, miłość, przyjaźń). Konceptualizacja SZCZĘŚCIA w dyskursie potocznym jest podobna do tej, jaką przedstawił Zoltán Kövecses (2001), mówiąc, że: SZCZĘŚCIE to ŚWIATŁO, SZCZĘŚCIE to SIŁA, SZCZĘŚCIE to NIEBO, SZCZĘŚCIE to ZDROWIE.

2.3. Przedstawione koncepcje SZCZĘŚCIA formułowane przez psychologów oraz przeciętnych użytkowników języka umożliwiły odtworzenie prototypowego SZCZĘŚCIA. Prototypem SZCZĘŚCIA w dyskursie naukowym i potocznym jest intensywne UCZUCIE, podobne do wielkiej radości, płynące z różnych źródeł, to jest zaspokojenia potrzeb, ze spełnienia pragnień, życzeń.

2.4. SZCZĘŚCIE ma wymiar indywidualny. Oznacza to, że młodzież nieco inaczej opisuje SZCZĘŚCIE, na przykład odnosząc je do narkotyków i seksu. Natomiast osoby po sześćdziesiątym roku życia utożsamiają szczęście z zaufaniem, nadzieją, życiem wiecznym. Szczęście w rozumieniu młodzieży ma charakter dynamiczny, wiąże się z natychmiastowym reagowaniem na nie, z kolei u osób po sześćdziesiątym roku życia objawia się dyspozycjonalnie z zachowaniem pełnej równowagi pomiędzy ciałem a duszą.

2.5. Naukowy obraz świata jest zasadniczo zgodny z potocznym, zdroworozsądkowym widzeniem rzeczywistości. Występujące interferencje między naukowym a potocznym językowym obrazem są czymś oczywistym i normalnym.

2.6. Różnice w rozumieniu SZCZĘŚCIA przez młodzież i osoby po sześćdziesiątym roku życia są niewielkie. Ci pierwsi wyrażają SZCZĘŚCIE bardziej ekspresywnie (np. *x ma głupawkę, x czuje się zajebiście, fajnie*) i skłaniają się ku SZCZĘŚCIU jako odpowiedzi emocjonalnej skierowanej na wartości materialne (bogactwo), społeczne (rodzina), moralne (dobro, miłość, przyjaźń). Z kolei osoby starsze wiążą SZCZĘŚCIE

z wartościami witalnymi (radość z życia), społecznymi (rodzina), moralnymi (przyjaźń, miłość) i duchowymi (Bóg), które stanowią jego źródło.

2.7. Zaproponowana we wstępie pracy metafora centralna SZCZĘŚCIE to ŚWIATŁO znalazła swój wyraz w dyskursie potocznym (*szczęście zabłysło na twarzy x-a, szczęście świeci w oczach x-a*). Natomiast schemat wyobraźniowy SIŁY odnajduje zarówno w dyskursie naukowym (psychologicznym), gdy piszę o źródłach szczęścia, np. *experienecer [doznający] przyciąga dobra*, jak i potocznym (*siła poruszająca doznającego szczęścia*, a więc będąca w *experienecerze*, to również *siła* w znaczeniu *ruch ku górze* oraz *siła niszcząca experienecera*).

2.8. Na podstawie przeprowadzonych badań można zaproponować definicję SZCZĘŚCIA – wspólną dla obu badanych dyskursów – zarówno naukowego, jak i potocznego. Zatem SZCZĘŚCIE jest to:

1) krótkotrwały stan (zdarzenie psychiczne), który jest:

- uczuciem,
- bardzo dobrym samopoczuciem,
- odmianą uczuć podobną do wielkiej radości, wielkiego zadowolenia, wielkiej przyjemności, wielkiej satysfakcji,
- wartością (przedmiotem pożądania);

2) długotrwałą dyspozycją rozumianą jako:

- dobrostan (harmonia, wewnętrzny spokój),
- wielka radość *życia*,
- UCZUCIE – POSTAWA (dodatni bilans życia),
- wartość.

Podsumowując rozważania o SZCZĘŚCIU, przywołam jeszcze słowa poetyckiej refleksji śpiewanej przez Annę Marię Jopek:

Na dłoni

Tak łatwo z rąk wymyka się. Ucieka wciąż, znika
we mgle. A ty chcesz na własność mieć. Chcesz
zamknąć na klucz. Przed światem schować.
Skryć jak skarb, swój prywatny skarb. Niemożliwe.
Bo szczęście to przelotny gość. Szczęście to piórko
na dłoni, co zjawia się, gdy samo chce i gdy się
za nim nie goni. Tym więcej chcesz, im więcej masz.
Wymyślasz proch, chcesz sięgnąć gwiazd.
Lecz to nie to, to nie tak.
Ciągłe czegoś nam brak do szczęścia, wciąż nam brak,
tak zachłannie brak. Otwórz oczy. Szczęście to ta
chwila, co trwa, niepewna swojej urody. To zieleń drzew,
to dzieci śmiech. Słońca zachody i wschody.
Więc nie patrz w dal, bo szczęście jest już obok nas.
W zwyczajnym dniu, w zapachu domu, wśród chmur,
w ciszy traw. Szczęście to przelotny gość, przebłysk
słonecznej pogody. I dużo wie, kto pojął, że szczęście
to garść pełna wody.

Treść tej piosenki rzeczywiście stanowi kwintesencję tego, co dotychczas napisałam o SZCZĘŚCIU w dyskursie naukowym i potocznym. Wynika z tego, że SZCZĘŚCIA nie trzeba szukać – spotyka się je także przy okazji, wtedy kiedy człowiek żyje w zgodzie z Bogiem, naturą i ludźmi.

Bibliografia

- Anusiewicz J., 1991, *Kulturowa teoria języka. Zarys problematyki*, [w:] *Podstawowe pojęcia i problemy*, red. J. Anusiewicz, J. Bartmiński, Wrocław, Język a Kultura, t. 1.
- Awdiejew A., 1992, *Wiedza potoczna a inferencja*, [w:] *Potoczność w języku i kulturze*, red. J. Anusiewicz, F. Nieckula, Wrocław, s. 21–27, Język a Kultura, t. 5.
- Bartmiński J., 1993, *Styl potoczny*, [w:] *Encyklopedia kultury polskiej XX wieku*, t. 2, red. J. Bartmiński, Wrocław.
- Bartmiński J., 1990/1999, *Językowy obraz świata*, Lublin.
- Boniecka B., 1998, *Tekst potoczny a dyskurs*, [w:] *Tekst. Problemy teoretyczne*, red. J. Bartmiński, B. Boniecka, Lublin.
- Bujak-Lechowicz J., 2006, *Pojęcie szczęścia w dyskursie naukowym i potocznym w ujęciu kognitywnym*, Piotrków Trybunalski.
- Gajda S., 1991, *Gatunki wypowiedzi potocznych*, [w:] *Język potoczny jako przedmiot badań językoznawczych*, red. S. Gajda, Z. Adamiszyn, Opole.
- Gajda S., 1993, *Styl potoczny*, [w:] *Encyklopedia kultury polskiej XX wieku*, t. 2, red. J. Bartmiński, Wrocław.
- Grzegorzczkowska R., 1999, *Pojęcia językowego obrazu świata*, [w:] *Językowy obraz świata*, red. J. Bartmiński, Lublin.
- Habrajska G., 1992, *Potoczność w rozumieniu potocznym*, [w:] *Potoczność w języku i kulturze*, red. J. Anusiewicz, F. Nieckula, Wrocław, s. 21–27, Język a Kultura, t. 5.
- Hołówka T., 1986, *Myślenie potoczne*, Warszawa.
- Kövecses Z., 2001, *Metaphor and Emotion Language, Culture, and Body Human Feeling*, Cambridge.
- Krąpiec M., 1985, *Język i świat realny*, Lublin.
- Lubaś W., 1979, *Spoleczne uwarunkowania współczesnej polszczyzny*, Kraków.
- Lubaś W., 1988, *Istota potoczności*, „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego”, t. 40.
- Markowski A., 1990, *O dobrej i złej polszczyźnie*, Warszawa.
- Marody M., 1987, *Technologie intelektu*, Warszawa.
- Nowakowska-Kempna I., 1995, *Konceptualizacja uczuć w języku polskim. Prolegomena*, Warszawa.
- Ożdżyński J., 1996, *Perspektywa kognitywna w badaniach nad językiem dzieci i młodzieży*, [w:] *Językowy obraz świata dzieci i młodzieży*, red. J. Ożdżyński, Kraków.
- Ożdżyński J., 1999, *Modalność i wartościowanie w dyskursie edukacyjnym*, [w:] *Wartościowanie w dyskursie edukacyjnym*, red. J. Ożdżyński, S. Śniatkowski, Kraków.
- Ożdżyński J. (red.), 1995, *Językowy obraz świata dzieci i młodzieży*, Kraków.
- Ożdżyński J., Śniatkowski S. (red.), 1999, *Wartościowanie w dyskursie edukacyjnym*, Kraków.
- Pajdzińska A., 1990, *Antropocentryzm frazeologii potocznej*, „Etnolingwistyka”, t. 3, red. J. Bartmiński, Lublin.
- Pawłowski T., 1978, *Tworzenie pojęć i definiowanie w naukach humanistycznych*, Warszawa.

Podsiad A., Więckowski Z., 1983, *Mały słownik terminów i pojęć filozoficznych*, Warszawa.

Porayski-Pomsta J., Podracki J., 1998, *Tekst – wypowiedź – dyskurs w dydaktyce szkolnej*, Warszawa.

Rachwałowa M., 1999, *Szczęście jako wartość w świadomości językowej dzieci i młodzieży*, [w:] *Wartościowanie w dyskursie edukacyjnym*, red. J. Ożdżyński, S. Śniatkowski, Kraków.

Rittel T., 1997, *Słowo w dyskursie edukacyjnym na temat wartości*, [w:] *Dyskurs edukacyjny*, red. T. Rittel, J. Ożdżyński, wyd. 2. poszerzone, Kraków, s. 115–126.

Tokarski R., 1988, *Konotacja jako składnik treści słowa*, [w:] *Konotacja*, red. J. Bartmiński, Lublin.

The Concept of *Happiness* in Everyday and Scientific Discourse

Abstract

A common feature of the definition of *happiness* (both in scientific and everyday image of the world) is that this is 1) short-lived state (mental event), which is a 'a feeling', 'a very good mood', 'a kind of feeling similar to the feeling of a great joy', 'great contentment', 'great pleasure', 'great satisfaction', 'value' ('object of desire'); 2) 'long-term disposition' understood as 'welfare' ('bliss, harmony, inner peace', 'great joy of life'; 'feelings with the attribute of an attitude' meaning 'positive balance of life'), 'value' encountered (perceived) as if unnoticed (unintentionally), but present when man lives in harmony with God and nature.